

Endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten/kadınlık organından ultrason çektiirmek orucu bozar mı?

Soru: Endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten/kadınlık organından ultrason çektiirmek orucu bozar mı?

Kısa Fetva

Endoskopi, kolonoskopi gibi işlemler yapılırken vücudun içerisine herhangi bir sıvı aktarılmaması halinde oruç bozulmaz. Endoskopi aleti vasıtasıyla içeriye herhangi bir sıvı sokulması halinde ise oruç bozulur. Hanefilere göre kadınlık organından cevfe olarak tabir edilen boğaz, bağırsaklar veya mideye yol olmadığından ilaç sürölüp sürülmemesi fark etmeksizin yapılan ultrason vb. işlemler oruca zarar vermez. Şafiî fukahası ise kadının rahmini de cevfe olarak kabul ettiğinden onlara göre ferce dökülen ilaç rahme ulaşacağı için orucu bozar.

Detaylı Fetva

Ucunda ışıklı küçük bir kamera bulunan ve endoskop adı verilen bir cihaz yardımıyla yemek borusu, mide, onikiparmak bağırsağı ve kalın bağırsağı kapsayan bölgenin incelenmesine olanak veren işleme endoskopi denir. Bu işlem esnasında söz konusu alet vücudun içerisine ağız veya makat yoluyla gönderilir. İşlem bittikten sonra tekrardan çıkartılır.

Fukaha, vücudun içerisine giren bir maddenin orucu bozması için orada kalıcı olmasının şart olduğunu, buna göre bir ipin ucuna bağlanan etin ağızdan mideye kadar sokulup çıkartılması halinde orucun bozulmayacağını ifade etmektedir.¹ Buna göre endoskopi, kolonoskopi gibi işlemler yapılırken vücudun içerisine su, yağ veya ilaç gibi bir madde sıkılması veya içeriye gönderilen alete krem, yağ gibi maddelerin sürülmesi halinde oruç bozulur. Söz konusu işlemlerde içeriye sokulan alet çıkartıldığından ve içeride kalıcı olmadığından herhangi bir sıvı aktarılmaması halinde oruca zarar vermez.

Fukaha, yaşadıkları dönemdeki tıbbi bilgiyi esas alarak kadınlık organından cevfe bir menfez olduğunu kabul edip buraya sürülen/damlatılan ilacın cevfe ulaşacağını dolayısıyla da orucu bozacağını ifade etmektedir.² Ancak modern tıp kadınlık organından cevfe menfez olmadığını söylemektedir. Buna göre ultrason esnasında kadının fercine sürülen ilaç vücudun içerisine girse de cevfe olarak tabir edilen boğaz, bağırsaklar veya mideye ulaşmayacağından Hanefilere göre orucu bozamaz.³

Şafiî fukahası ise kadının rahmini de cevî olarak kabul ettiğinden onlara göre ferce dökülen ilaç rahme ulaşacağı için orucu bozar.⁴

-
1. Bkz. Alâuddîn Ebu Bekir b. Mes'ûd el-Kâsânî, *Bedâiu's-Senâi' fî Tertîbi'Şerâi'* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2010), 2/604.
 2. el-Kâsânî, *Bedâiu's-Senâi' fî Tertîbi'Şerâi'*, 2/604.
 3. Bkz. Muhammed Rafî' el-Osmânî, *Dâbitu'l-mufattirât fî mecâli't-tedâvî* (Karaçî: Mektebetu Dâri'l-Ulûm, 1999), s. 57.
 4. Bkz. Şemsuddîn Muhammed b. Muhammed el-Hatîb eş-Şirbînî, *Muğni'l-Muhtâc İlâ Ma'rifeti Me'ânî Elfâzi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2011), 1/572.

